

**DARBO SANTYKIŲ KOMISIJOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖS TARYBOS**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2024-03-05 Nr. K2-2
Vilnius

Posėdis įvyko 2024-03-05.

Posėdžio pirmininkas Algirdas Markevičius.

Posėdžio sekretorė Svetlana Kalinauskienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Šarūnas Orlovicius – Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kancleris, Linas Lapinskas - Žemės ūkio ministerijos Teisės ir personalo skyriaus vyresnysis patarėjas.

Profesinių sąjungų atstovai: Evelina Šilinytė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos teisininkė, Artūras Černiauskas – Lietuvos geležinkelininkų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas, Dalia Jakutavičė – Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos pirmininkė, Algirdas Markevičius – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas, Arvydas Dambrauskas - Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos pirmininkas, Raimondas Tamošauskas - Lietuvos maistinininkų profesinės sąjungos pirmininkas, Vesta Sharabayka – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos teisininkė.

Darbdavių organizacijų atstovai: Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos Prezidiumo narė, Monika Grigalauskienė – Asociacijos „Investors’ Forum“ politikos ir korporatyvinių reikalų vadovė, Agnė Ribašauskienė - Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Kooperacijos ir teisės skyriaus teisininkė.

Kiti asmenys: Titas Budreika – Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Viešosios politikos sprendimų ir duomenų analizės grupės vadovas, Ieva Žaunierienė - Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos Verslumo skatinimo politikos skyriaus patarėja, Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Tautvydas Zesas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėjas, Vydas Damalakas - Kauno PPA rūmų viceprezidentas, Daiva Vyšniauskienė - Kauno PPA rūmų verslo atstovavimo skyriaus vadovė, Indrė Lankelienė - Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo grupės patarėja, Agnė Nakčerienė - Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Vaidotas Kalinauskas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo grupės vadovas, Indrė Vaicekauskaitė - Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, Emilis Ruželė - Lietuvos verslo konfederacijos generalinio direktoriaus pavaduotojas, Sigita Butkienė - UAB "SERFAS" Personalo ir bendrųjų reikalų vadovė.

Darbotvarkė:

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

1. Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 47 straipsnio keitimo.

Pertrauka

2. Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 48 straipsnio taikymo.

3. Dėl kitų Darbo santykių komisijos posėdžių planavimo (po 2024-02-27

Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio Komisijai pavestų klausimų svarstymo eiliškumo sudarymas).

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Algirdas Markevičius paklausė komisijos narių, ar jie pritaria posėdžio darbotvarkei.

Komisijos nariai pritarė 2024-03-05 posėdžio darbotvarkėi.

1. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos darbo kodekso 47 straipsnio keitimas.

Vydas Damalakas kalbėjo, kad prastovos netenka prasmės, kad visos sąnaudos tenka įmonės vadovui, kad imama atleidinėti žmones iš darbo arba pradedama gudrauti. Kalbėjo, kad reikia koreguoti Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 47 str. ir leisti taikyti suminę apskaitą. Paminėjo, kad darbdaviai pralaimi konkurencinę kovą turėdami nelanksčius įstatymus Lietuvoje.

Arvydas Dambrauskas kalbėjo, kad nereikia keisti DK 47 str. Reikia skatinti kolektyvines derybas, o ne keisti Darbo kodeksą. Tam yra šakinės kolektyvinės sutartys. Darbdaviams yra galimybės ir dabar.

Akvilė Razumienė kalbėjo, kad informacija pasidalino su LVK nariais. Paminėjo, kad anksčiau nebuvo gauta informacija, kad reikia kažką keisti. Kalbėjo, kad šiuo metu galiojantis modelis dėl prastovų yra neefektyvus. Informavo, kad ir Lietuvos pramonininkų konfederacija taip pat palaiko siūlymą keisti DK 47 str. Idėjai dėl sumavimo pritartų.

Evelina Šilinytė pakomentavo, kad išgirdo naują pasiūlymą dėl apmokėjimo, todėl reikia pasitarti. Paklausė, kuo netinka 47 str. 2 d. 5 p. dėl dalinės prastovos, kuo netinka esamas reglamentavimas. Paklausė, gal tai galėtų pakomentuoti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai.

Vydas Damalakas kalbėjo, kad darbdaviai neranda tokios galimybės. Paminėjo, jog kalbama apie tai, kad vieną dieną per savaitę būtų visai nedirbama. Būtų traktuojama kaip pilna darbo diena, kuri bus apmokama 100 proc. Kalbėjo, kad toks variantas netinka ten, kur yra nepertraukiamas darbo procesas.

Rūta Juršaitė kalbėjo, kad galima išdėstyti kitaip, pvz. iš kitų dienų atimti po vieną valandą. Reikėtų mokėti 40 proc.

Evelina Šilinytė kalbėjo, kad 40 proc. galima trumpinti darbo laiko normą per savaitę. Tai techniniai dalykai. Norma yra, tik reikia ja naudotis.

Vydas Damalakas pakartojė, kad negalima naudotis, nes yra pramonės įmonių su nepertraukiamu ciklu.

Evelina Šilinytė kalbėjo, kad galima naudoti DK 47 str. – už pirmą dieną mokėti 70 proc., o už kitas – 40 proc. Kalbėjo, kad galima koreguoti DK straipsnio punktą, bet ne bendras keitimas turi būti.

Vydas Damalakas pakomentavo, kad už pirmą dieną reikia mokėti 100 proc.

Artūras Černiauskas kalbėjo, kad darbdaviai šiandien pateikė naują pasiūlymą. Paminėjo, kad darbdaviai turėtų suderinti savo pozicijas ir tada teikti konkrečius siūlymus, pvz. mokėti 50 proc., o tada kitame posėdyje svarstyti galutinį variantą. Kalbėjo, kad Arvydo Dambrausko pasiūlymas dėl šakinių kolektyvinių sutarčių neįprastas, bet neblogas.

Vydas Damalakas kalbėjo, kad šiandien teikiamas žodinis pasiūlymas. Kitam posėdžiui bus pateikti konkretūs pasiūlymai.

Raimondas Tamošauskas pritarė Artūro Černiausko nuomonei. Paklausė, kodėl darbdaviams netinka Evelinos Šilinytės pasiūlymas. Paklausė, kaip įsivaizduojama padaryti prastovą, kur negalima nutraukti gamybos proceso. Yra galimybė darbo normą trupinti per savaitę. Darbdaviai siūlo įvesti suminę laiko apskaitą prastovų skaičiavimui. Reikėtų pereiti prie europietiškos praktikos, kad ten, kur yra specifika, socialiniai partneriai turi tartis.

Arvydas Dambrauskas kalbėjo, kad tai šakos problema ir kad kitur tai netiks. Pritarė Evelinos Šilinytės pasiūlymui. Kalbėjo, kad gali būti šakos kolektyvinės sutarties išplėtimas.

Algirdas Markevičius paklausė, ar darbdaviai pateiks pasiūlymą, ar šiandien priimame sprendimą.

Vydas Damalakas kalbėjo, kad dėl DK 47 str. pateiks pasiūlymą, galima atidėti sprendimo priėmimą.

Artūras Černiauskas paklausė, kaip DK 57 str. koreliuoja su DK 47 str.

Algirdas Markevičius kalbėjo, kad šitas klausimas atidedamas kitam komisijos posėdžiui.

NUTARTA. Klausimą dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 47 straipsnio keitimo svarstyti kitame (bet ne artimiausiam) Darbo santykių komisijos posėdyje, gavus darbdavių pasiūlymą šiuo klausimu.

2. SVARSTYTA. Dėl kitų Darbo santykių komisijos posėdžių planavimo (po 2024-02-27 Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio Komisijai pavestų klausimų svarstymo eiliškumo sudarymas).

Algirdas Markevičius informavo komisijos narius, kad vasario 27 d. Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdyje buvo nuspręsta daug klausimų pavesti svarstyti Darbo santykių komisijai, todėl reikia apsitarti dėl kitų komisijos posėdžių datų.

Rūta Juršaitė pasiūlė Darbo santykių komisijos posėdžius organizuoti kovo 12, 19 ir 25 d.

Evelina Šilinytė informavo, kad Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos valdyba renkasi kovo 18 d. Tada ir bus suformuotos nuomonės. Siūloma kovo 12 d. netinka, dalyvauti šią dieną posėdyje ji negalės.

Akvilė Razumienė kalbėjo, kad darbdaviams reikia apsitarti tarpusavyje, todėl siūloma kovo 12 d. netinka, nes negalės pateikti bendros darbdavių nuomonės.

Rūta Juršaitė pasiūlė ilgesnės trukmės (4 val.) komisijos posėdį organizuoti kovo 19 d. Siūlomas laikas – nuo 8.00 iki 12.00 val. Akcentavo, kad Įstatymų pakeitimų projektus reikia derinti ir su kitomis institucijomis, todėl klausimus reikia svarstyti kuo greičiau.

Algirdas Markevičius kalbėjo, kad klausimai buvo pristatyti Lietuvos Respublikos trišalėje taryboje. Kovo 12 d. galima būtų susipažinti su medžiaga, eiti tartis į valdybas, o diskutuotume vėliau. Paminėjo, kad žiūrėjo posėdžio įrašą, tačiau garso kokybė buvo ne itin gera, o posėdžio protokolo kol kas nėra.

Artūras Černiauskas informavo, kad kovo 12 d. vyks į komandiruotę, todėl siūloma kovo 12 d. netinka. Paminėjo, jog Trišalėje taryboje kalbėta apie tai, kas tinka, kam pritarta. Tai galima išimti. Lieka diskusiniai klausimai pakete ir klausimai, dėl kurių labai nesutariama. Pasiūlė daryti tai, kas reikalinga, ir paleisti. Pasiūlė padaryti lentelę, dėl ko sutariama. Pasiūlė kovo 19 d. daryti pristatymą, nors visi Trišalės tarybos posėdžio metu jau girdėjo pristatymą. Kalbėjo, kad dėl kai kurių klausimų reikės ir metus tartis, kadangi yra pakeitimų, kurie profesinėms sąjungoms visai netinka. Nebūtina komisijai keturias valandas dirbti.

Dalia Jakutavičė kalbėjo, kad profesinės sąjungos yra susitarusios su darbdaviais tartis dvišaliuose susitikimuose.

Akvilė Razumienė kalbėjo, kad geriau, kai derinama Darbo santykių komisijoje prieš įkeliant teisės aktų projektus į TAIS. Tokia praktika yra geresnė. Kalbėjo, kad kovo 19 d. tinka.

Evelina Šilinytė pritarė Akvilei Razumienei, kad tokia praktika yra gera. Pritarė Artūro Černiausko pasiūlymui dėl lentelės, kurioje matytųsi, kas tinka, kas netinka, sudarymo.

Algirdas Markevičius apibendrino diskusijas. Iki kovo 19 d. darbdaviai ir profesinės sąjungos pateikia savo pozicijas, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerija sudėlios lentelę. Siūloma komisijos posėdį organizuoti kovo 19 d. nuo 9.00 iki 13.00 val.

Akvilė Razumienė pasiūlė posėdžio metu pasakyti, kas tinka, kas netinka, kad neapkrauti ministerijos.

NUTARTA:

1. Kitą Darbo santykių komisijos posėdį organizuoti 2024 m. kovo 19 d. nuo 9.00 iki 13.00 val..

2. Posėdyje svarstyti klausimą „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 14, 30, 35, 36, 51, 56, 57, 62, 721, 107, 114, 119, 134, 141, 144, 179, 182, 185, 194, 197 str. 5 d., 218, 222,

223, 225, 228, 237, 240 ir 241 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 96 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu“.

Pertrauka

3. Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 48 straipsnio taikymo.

Vytas Damalakas, pristatydamas problemą pabrėžė, kad Darbo kodekso 48 straipsnis yra neįveiklintas ir praktiškai jo taikyti negalima, nes įmonėms kreipusis į Sodrą, per nustatytą terminą iš jos gali būti gautas atsakymas, kad nėra nustatyta, kokioms sąlygoms esant ir kokiuose sektoriuose jį būtų galima taikyti. Nurodė, kad LPPARA savo narių vardu prašo Trišalės tarybos atkreipti dėmesį ir kreiptis į Vyriausybę, kad Darbo kodekso 48 straipsnis būtų įveiklintas, t. y., kad būtų nustatytos tvarkos ir sąlygos, kada įmonės galėtų taikyti dalinio darbo sąlygas. Minėjo puikiai veikiančios sistemos pavyzdžius Vokietijoje, Belgijoje, Italijoje. Kalbėjo apie Lietuvos pralaimimą konkurencinę kovą darbo rinkoje.

Evelina Šilinytė teiravosi, ar buvo įmonių, kurios kreipėsi į Sodrą ir gavo panašaus turinio atsakymą. Kalbėjo norinti pamatyti atsakymą.

Vaidotas Kalinauskas pristatė skaidrės „Dalinio darbo išmoka“ (*skaidrės pridedamos*), kuriose pavaizduotas šiuo metu teisinėje bazėje esantis mechanizmas. Pabrėžė, kad darbdavių keliami problema – pagal Darbo kodeksą Vyriausybė turi priimti sprendimą, kad yra svarbios ekonominės priežastys, objektyviai esančios tam tikroje teritorijoje ar sektoriuje. Tada įsijungia Konkurencijos taryba, kuri sako, kad dalinio darbo išmokos yra valstybės pagalba. Tuomet turi būti Europos Komisijos notifikacija. Tolimesni žingsniai yra techniniai. Klausimas – ką daryti su veikiančia sistema toje vietoje, kur yra reikalingas Europos Komisijos pritarimas. Suabejojo dėl paminėtos konkurencinės kovos darbo rinkoje sakydamas, kad dalinio darbo išmoka buvo sukurta kaip labai laikina priemonė darbdaviui dėl ekstremalios situacijos negalintiam vykdyti veiklos. Kalbėjo apie palyginti nedidelę dalinio darbo išmokos sumą.

Vydas Damalakas sakė, kad darbdaviai galėtų prisidėti prie likusios sumos. Akcentavo, kad tai būtų gera pagalba išlaikant kvalifikuotus darbuotojus.

Akvilė Razumienė akcentavo, kad pagrindinis stabdis yra dėl valstybės pagalbos kaip minėjo Konkurencijos tarybos atstovė Trišalės tarybos posėdyje. Teiravosi, ar prenotifikacija Europos Komisijai būtų vienkartinis veiksmas, ar reiktų kiekvienu atveju kreiptis, norint įveiklinti šį straipsnį. Išsakė poziciją, kad, jei tai vienkartinis veiksmas, vertėtų vieną kartą susitvarkyti ir turėti veikiančią straipsnį.

Rūta Juršaitė atsakė, kad notifikacija reikalinga straipsniams, o ne atvejams. Pabrėžė, kad tai užtruktų laiko. Atkreipė dėmesį, kad nebūtų laikoma valstybės pagalba, jei būtų nustatyta, kad įmonė per trejus metus galėtų gauti paramos lėšų iki 300 tūkst. Klausė, ar įmonėms užtektų tokios pinigų sumos.

Artūras Černiauskas sakė, kad, jei valstybė turi lėšų padėti verslui ir tai verslui iš tikrųjų padės, kad nebus atleidžiami darbuotojai, profsąjungos neprieštarauja, tik svarbu, kad nebūtų liečiamos Ilgalaikio ir Garantinio fondų lėšos. Tik suabejojo, kuo socialiniai partneriai šiuo atveju gali padėti, nes atitinkamų priemonių turi imtis Vyriausybė.

Daiva Vyšniauskienė patikslino, kad 300 tūkst. galėtų būti skiriami iš *de minimis* pagalbos. Atkreipė dėmesį, kad *de minimis* pagalba ne visada yra pats geriausias variantas įmonėms. Kalbėjo, kad dėl DK 48 straipsnio reikalingas mechanizmas, kada Vyriausybė galėtų priimti sprendimą. Sakė, kad, darbdavių nuomone, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Ekonomikos ir inovacijų ministerija, turėdamos įvairių duomenų ir skaičiavimų, galėtų parengti projektą, kokioms sąlygoms esant, įsijungtų DK 48 str. veikimas.

Evelina Šilinytė pasiūlė galimą nutarimo formuluotę „Rekomenduoti Trišalei tarybai, kad ji rekomenduotų Vyriausybei parengti kriterijus ir įgalinti Darbo kodekso 48 str. veikimą“.

Vydas Damalakas atkreipė dėmesį, kad pirmiausiai tai yra Ekonomikos ir inovacijų ministerijos įrankis padėti tam tikriems sektoriams tam tikrais momentais.

Titas Budreika išsakė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos poziciją, kad toks instrumentas yra teisingas ir galėtų likti Darbo kodekse. Pritarė, kad šiandien jis yra neveikiantis, taip pat šiuo metu nėra aiškiai suformuluotų kriterijų. Kalbėjo, kad būtų bendras darbas kartu su SADM nusimatyti šiuos kriterijus. Pabrėžė, kad šis instrumentas yra labai siauras ir specifinis, būtų naudojamas tik tada, jei įvyksta kritinė specifinė situacija. Veiktų iki trijų mėnesių ir finansinė parama nebūtų didelė.

Algirdas Markevičius kalbėjo, kad yra teisėtas darbdavių lūkestis žinoti kriterijus, kuriais remiantis jie galėtų kreiptis paramos. Reikėtų juos suformuluoti.

Daiva Vyšniauskienė sakė, kad LPPARA yra pasirengusi prisidėti ir pateikti savo įžvalgas bei pasiūlymus rengiant projektą.

Algirdas Markevičius apibendrina, kad Darbo santykių komisija rekomenduoja Trišalei tarybai skubos tvarka kreiptis į Lietuvos Respublikos Vyriausybę su prašymu parengti kriterijus dėl Darbo kodekso 48 str. įgalinimo ir juos suderinti su socialiniais partneriais.

NUTARTA. Rekomenduoti Lietuvos Respublikos trišalei tarybai skubos tvarka kreiptis į Lietuvos Respublikos Vyriausybę su prašymu parengti kriterijus dėl Darbo kodekso 48 straipsnio įgalinimo ir juos suderinti su socialiniais partneriais.

Posėdžio pirmininkas

Algirdas Markevičius

Posėdžio sekretorė

Svetlana Kalinauskienė